

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De contritionis veritate aureum opus Fratris Joa[n]nis
Viualdi de Monte regali. ordinis fratrum predicatoru[m]
sacre pagine professoris**

Vivaldus, Joannes Ludovicus

[Augsburg], 1518

VD16 V 1772

Multi decipiunt[ur] crede[n]tes habere co[n]tritione[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30734

De contritione

mo bono. c. xliij. de. sic. Ille pñiam digne agit q̄ sic p̄terita mala deplorat vt futura itez nō cōmittat. Nā q̄ plangit pctm̄ z itez admittit pctm̄: est quasi st̄qs lauet laterē cru dū: quē q̄nto magis abluir: rāto amplī⁹ lutū facit. Hinc Hieron. Thien. ij. ca. ait. Effunde sicut aquā cor tuū ante conspectū dñi. q. d. Sicut aqua simplex nec substantiā: nec colorē: nec saporē: nec odorē relinquit in vase vñ effundit: sic pctm̄ ab eo q̄ vere p̄terit⁹ est totalit̄ in deestatoe haberi debet vt totaliter extinguat. Et signant dicit an̄ p̄spectū dñi: qz p̄pter ipm̄ solū vñ q̄libet cōteri de pctis: iō David in ps. l. ait. Tibi soli peccavi z malū corā te feci.

Secūdo op̄tet vt pctōz p̄terat distincte sic: vt de q̄libet pctō mortali: sp̄cālis habet p̄teritio. Dignū q̄ppe est vt q̄līs fuit in nobis intentio ad peccādū: talis etiā sit ad penitendū deuotio. Et grauiora quidē pctā grauioribz lamēt̄ redhenda sunt: vt ait Aug. Vñ David in ps. ait. Porū dabis nobis in lachrymis in mēsurā. Que quidē mēsurā fm̄ glo. intelligit̄ pro modo culpaz: ideo Greg. exponēs hoc verbū David: ita inq̄t. Porū dabis nobis in lachrymis in mēsurā: vt vīcz: mens cuiusqz tanto puniendo vel penitēdo cōpunctionis sue lachrymas bibat quāto se meminit meruisse per culpas. Etiā sup̄ illud Hieron. Thien. ij. c. Diuisiōes aquaz deduxerūt oculi mei: glosa sic d̄r. Diuisas q̄ppe in oculis aquas deducim⁹ cū pctis singulis disperitas lachrymas damus vt fm̄ multitudinē delictoz sit effusio lachrymaz. Et David i psal. ait. Lauabo per singulas noctes lectū meū lachrymis meis strātū meū rigabo. Sup̄ q̄ verbo Cassiodorus d̄r sic. Per singulas noctes intelligere debemus singula pctā super quibz singulariter flere debem⁹ ad hoc vt lauet lectus n̄re p̄sciētie. P̄terit⁹ igit̄ ex dicitis q̄ peccator sic debet dolere vt de vnoquoqz pctō mortali habeat

De omni sp̄cālis p̄teritio. Rō aut̄ huius assignat̄ a sc̄ro Tho. in. iiij. sn̄iaz dist. xvij. vbi q̄ rit: Utrū de singulis pctis mortalibz requir̄ p̄teritio. Nam d̄r. Diuersoz mortuoz boz diuerse sunt medicīne: qz nō sanat oculū qd̄ sanat calcaneū vt d̄r Hieron. sed p̄teritio est medicīna singularis cōtra vnum tm̄ pctm̄ mortale: q̄ nō sufficit vna cōs cōtritiō de omnibz: sed oportet p̄ q̄libet morbo mortali sp̄cāle habere medicīnā. s. cōtritiōnē. P̄terea fm̄ Tho. eadē dist. Et Vincen. in spec. moral. ij. pre. x. dist. vj. In omni pctō mortali est actualis auersio voluntatis a deo z cōuersio ad pctm̄. Et qz p̄teritio cōtrarijs curant̄: iō op̄tet q̄ in omni remissione peccati mortalis sit etiā actualis auersio voluntatis a pctō z cōuersio ad deū. Que quidē auersio voluntatis a pctō dicit̄ cōtritiō. Duritela enim voluntatis manentis in pctō nō tollit̄ nisi per voluntatis omnimodā fractionē que appellat̄ cōtritiō. Et itez. Cōtritiō per cōfessionē explicat̄: sed oportet singula pctā mortalia cōfiteri: ergo oportet de singulis conteri. Pareat ergo q̄ de omni peccato mortali requiritur specialis contritiō.

Dulti decipiunt̄ credētes habere cōtritiōnē.

Ed in hoc loco pctōz diligēter attēdat ne a p̄prio sensu decipiā. Et ne forte incidat i scyllā cupiēs vitare charybdiz. Nā s̄ nōnulli q̄ leuī trās eūtes ore tm̄ z nō corde de p̄petratis culpis se dolere simulāt. Et s̄ alij

Quia va/ p̄teritioes grauiissimi habētes qdē attritiōnē aut leues cōpunctionōes q̄ tm̄ in pctis na s̄ nisi pseuerāt. Quidā p̄o habēt pia desideria: deuotos affectus ac dulcedines sp̄uā ac gemitus nō sufficiūt peccatrici anie: nisi ex vera cordis cōpunctione reaturū sūū satisfactiōnē legitima plāgāt: ideo nota fm̄ dñm Joannē Berson in. ij. parte summe: in tractatu de cōtritiōe vbi d̄r: q̄ nō semp̄ illi hoies sūt dicit̄ deuotiores: aut p̄uotiores: aut sāctiores q̄ magis abūdāt in gemitibz z lachrymis z q̄buldā cōpunctionibz cordis carnalis ad quā sexus femine⁹ est magis p̄n⁹ z inclinā⁹: cui⁹ rō in hoc est. Nā vt sepe videm⁹ p̄tingit̄ duos esse quoz vnus

ex cōplexiōe naturali habet cor strenuū ad virilita: nec ad lachrymas dispositū Lachry
 tra vt vix vel nunq̄ flere possit. Erit autē alter cordis femine q̄ ad oēm misera me corpa
 riōis occasiōe ex affectu teneritudie in lachrymas cōmouebit. Et tñ stat q̄ p̄ les parū
 mus elictet detestatiōe pcti sui intēsus in animo: forti⁹ ⁊ laudabilis in cas⁹ valēt nisi
 su q̄ ali⁹. Tal⁹ ḡ sic detestās pctā sua nō durū habere cor sed molle dicēdus est cor fuerit
 Cōsistit ḡ dolor vere pnie in sola rōne: q̄ dolor libero subiacet arbitrio. Hic dispositū
 dolor est displicētia sine odiū vel detestatio elicta cū grā q̄ sufficit ad detesta
 tiōe pcti. Etia supposito q̄ nullus dolor in corpe sequeret. Et nota q̄ ver⁹
 dolor de pctis dī dolor maxim⁹: qz de nulla re altera tpali tāta detestatio est
 cū dz a corde rōnis. Sic nullū est dānū pene qd̄ eq̄paret dāno culpe. Non est ḡ
 mensurāda bonitas pnie fm dolore partis sensitue: s; mltro magis fm dolore
 ptis intellectue ⁊ rōnalis. Idcirco peccatrix aia in hmōi lachrymis ac gemit
 bus nō multū pfidat. Qz talia plerūq; p̄ter grām ⁊ sine merito accidūt. Nam
 qnq; etiā thurci: iudei: saraceni: ac gētiles in ritib; suis ⁊ sacrificijs parit inge
 miscūt ⁊ lachrymant ex affectiōe quā habēt ad illa. Nec mltz. Cū em hō sit cre
 atura rōnalis dñā suoz actuū hīs libeꝝ arbitriū ad bonū ⁊ ad malū: naturāl
 horret pctm. Rō hui⁹ est: qz hō p̄stituit in specie p̄ animā rōnalē: vt dī sanctus
 Tho. in. j. ij. q. lxxj. ar. ij. Pō oē illud qd̄ est ḡ ordinē rōnis. p̄te est ḡ naturā ho
 minis inq̄ntū hō est. Bonū autē hois est s; rōnē esse: ⁊ malū hois est p̄ter rōnē
 esse: vt Diony. dr. iij. ca. de di. no. Un̄ p̄tus hūana q̄ hoiem facit bonū ⁊ opus
 ipius bonū reddit: intantū est fm naturā hois inq̄ntū puenit rōnē. Pctm̄ hō in
 tantū est ḡ naturā hois inq̄ntū est ḡ ordinē rōnis. Hinc Augu. in. iij. lib. de li.
 arbi. De viciū coīpo q̄ viciū est ḡ naturā est. Et Hiero. ad Mauricij filiā sic
 dr. Agnosce tibi a deo artifice nō ad vicia: s; ad vrutes mēbra formata. Etia
 Lactārius in vj. li. diuinaꝝ insti. ca. xj. ita inq̄. Discordia igit arq; dissensio n̄
 fm hois rōnem: verūq; est illud Ciceronis qd̄ ait. Hoiem nature obedientem
 domini nocere nō posse. Ergo si nocere hōi p̄tra naturā est: pdesse igit hōi fm
 naturā sic necesse est. Qd̄ q̄ nō facit hois se appellatiōe, despiciat. hec Lactan.
 Teste qz Bern. sup. Lan. Virtutū opus naturale est ⁊ veniūt ad aliū sine la
 bore vicia p̄o volūtati p̄raria ⁊ repugnātia rōni. P̄z ḡ ex viciis q̄ vicia ⁊ pec
 cata sunt p̄tra naturā hois. Et idcirco si gemit⁹: cōpunctiōes: suspiria: desit Lachry
 deria: lachryme: remorsus p̄sentie ⁊ hmōi accidūt naturāl hōi n̄ est mirādū: me ⁊ ge
 nec in similib; p̄fidendū vt dixim⁹. Quisq; ḡ realr vitā suā emēdare ac dō re mit⁹ acc
 cōciliari intēdit nō dz vt sophismarib; aut p̄positarib;. Quia teste Lactāto. dunt hōi
 Nihil p̄dest intrusam habere p̄ciam paremus deo. Quid agis ḡ o peccatrix naturāl
 ania: Quid machinaris: Quid cogitatōib; estuas: Custos te tuus sequit: de to in illis
 um vtiq; habes testē q̄ nō q̄rit a te solta/ s; fruct⁹ dignos pnie. Ideo expedit nō est cō
 oino vt duricia volūtatis manētis in pctō tollat p̄ oimodā volūtatis fractioi fidendū
 nē q̄ p̄ritio vel displicētia volūtatis appellat: vt supius dixim⁹. Tātoq; mag
 gis debet pctōi. p̄nus esse ad lamentū ⁊ fletū q̄nto fuit audacioꝝ ad culpā. Ab
 scidat itaq; ferro acute cōpunctiōis vlcus inueterate p̄suetudinis. Quia vt
 ait Hieron. in obiurgatiōe acerrima contra Susannā lapsam. Scdm̄ p̄sciētie
 moleꝝ exhibēda est pnie magnitudo. Teste qz Ambrosio in lib. de pnia. Qui
 culpam exaggerauerit: exaggerat penitentiā. Datoꝝ em̄ crimina maioribus
 abluunt fletib;. Erit em̄ derisio potius q̄ p̄ritio: si hōi affit̄ exteri⁹ fletus cor
 poralis: ⁊ intus obstinatio volūtatis. Si strepitu p̄boꝝ deū laudat ⁊ corde vi
 tuperat. Intus Hero: foris Laco. Intus diabolus: foris angelus. Intus lup⁹:
 foris agnus: Facies ouina/ sed p̄sciētia vulpina. Et qz teste Senē: multo ma
 gis ad rem pcti nec qualis tibi q̄ qualis vel quātus alijs videaris. Idcirco oī
 cū diligētia c̄ auendū est ne peccatrix ania hypocrisis aut simulatiōe aliq̄ sit in
 uoluta: qm̄ expedit vt omni fictiōe postposita verū dolorē habeat: sic vt affe

De contritione

erius peccati secundum omnem suam partem totaliter a corde amputetur. Et tunc securam catarere poterit illud David. Dirupisti domine vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis et nomen domini invocabo. Et iterum. Laqueus contritus est et nos liberati sumus.

Impossibile est separare dolorem a contritione.

Ad pro recreatione peccatricis anime quam veram querit perficere penitentiam per hanc multiplici ratione: auctoritate: et exemplo: quod verus dolor non potest separari a vera contritione. Immo sicut impossibile est spiritum separari a suo genere sed logicos: sic etiam impossibile est dolorem a vera contritione separare. Et primo quod non potest esse vera contritio sine dolore, et quod verus dolor non potest a contritione separari probatur ratione sic. Clarum est secundum omnes naturales philosophos quod contraria contrariis curantur. Omne enim corruptibile simpliciter corrumpitur per actionem sui contrarium. Nam frigus non corrumpitur nisi per calorem: et sicut quaecumque a frigido componuntur ut gradines: niues: glaciæ: a solo calido dissoluntur. Et propterea peritus medicus quibusdam egros per rigorem calida. alijs vero frigida iuxta naturas et qualitates morborum. Hoc tamen in cunctis generaliter observat: ut medicina de egritudine contraria: quod unum contrarium expellit per reliquum. Infirmitas autem anime rationalis est peccatum mortale: quod consistit in concupiscentia voluntatis ad actum malum. Unde Augustinus in libro retractatio. et iterum in libro de duabus animabus diffinites peccatum secundum causam efficientem. dicit sic. Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod iusticiam veram: qua sententia aperte datur intelligi quod voluntas est causa efficiens peccati a deo: ut sine ipsa nullum possit esse peccatum. et iterum Augustinus in libro de vera religione: dicit sic. Ut quia deo peccatum voluntarium malum est ut nisi sit voluntarium nullo modo peccatum sit. Iterum Augustinus et habet. xxiiij. q. iiij. Habebat chodonosor. ita inquit. Gladius ire nunquam redderet interitum si non spontaneum in ventrem hominis habere peccatum. Et tunc si aliquis per ignorantiam invincibilem faceret aliquid de genere malorum non imputaretur sibi ad peccatum: quia talis ignorantia tollit voluntarium. Cum ergo tota ratio peccati mortalis consistat in concupiscentia voluntatis in actu malo ut liquet ex dictis: utique displicentia voluntatis de hominis actu erit contrarium peccati: et quia contraria contrariis curantur: oportet omnino ut peccatum si curari debet a febre peccati mortalis gratia medicum salutis domini Jesum christum: atque per displicentiam voluntatis deest peccatum. Iterum probamus idem alia ratione sic. Ratio dicitur quod eodem modo quo peccatum committimus eodem modo peniteamus. Sed peccatum committimus modis diversis corde: ore: et opere. Idem decem est ut secundum delicti conditionem per unum fiat. scilicet in corde per contritionem: in ore per confessionem: in opere per satisfactionem. Et quia omnia ista tria genera et modi peccatorum incipiunt a cordis concupiscentia: ergo iustum est: ut omnis remissio peccatorum a cordis contritione incipiat: quia secundum mensuram delicti erit plagam modus. Secundo probamus propositum auctoritate. unde Anselmus in libro de similitudinibus: dicit sic. Sunt nonnulli qui se peccatores esse fatentur: sed nullum habere inde dolorem dinoscunt quod necessarium est ut valeant si veniam promereri desiderant: quia ad salutem non valet ut se quis peccatorem cognoscat nisi habeat dolorem. Nam si domino suo aliquis peccaret et inde dolorem non haberet quod putas de eo dominus diceret. Quomodo enim offensam posset dimittere quod dicitur eum pro offensione sua nequaquam sciret habere dolorem: Ridiculum porro est quod aliud videret si veniam peteret de hoc unde se non dolere fateretur. Necessarium est ergo ut dolorem habeat quisquis de perpetratis culpis. si veniam promereri desiderat. Hec Anselmus. Etiam Augustinus in libro de penitentia ait. Nemo sine voluntatis arbitrio constitutus potest novam vitam inchoare nisi eum veteris vite peniteat. Taceo plura: quia adeo clarum est quod verus dolor non potest a contritione separari: ut ab hac sententia nulla sanctorum doctorum dissentiant testimonia. Tertio patet propositum multiplici exemplo. Ad eum dominus terrenus gravem offensam vel iniuriam remitteret nisi contrito. Quia si diceret ore se dolere et dominus sciret contrarium esse verum non remitteret: ita nec deus. Ideo Petrus apostolorum principum non dimisit offensam antequam fletet penitens. Nam si Petrus flevisset et dixisset se fuisse contritum mendaciter